

FUTURISME

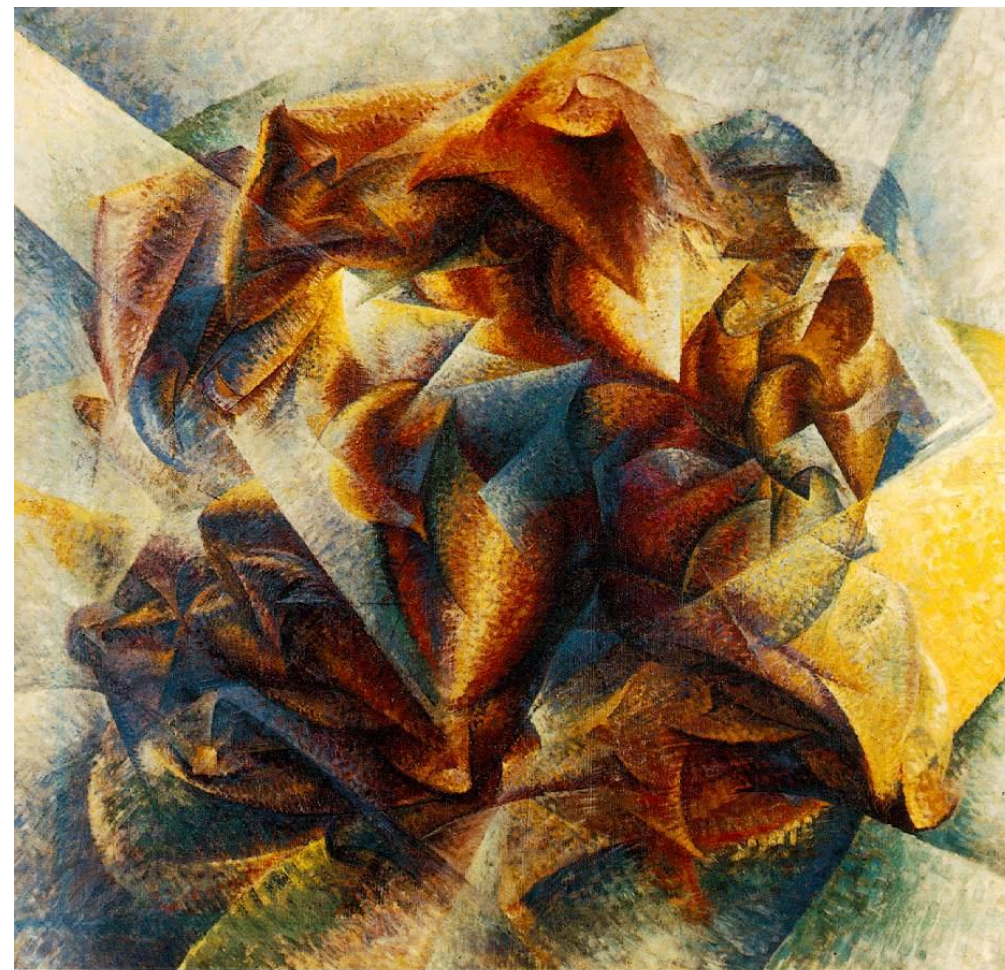
Luigi Russolo, Carlo Carrà, Filippo Tommaso Marinetti, Umberto Boccioni and Gino Severini in front of Le Figaro, Paris, February 9, 1912

“Tot nu toe hebben de schilders ons de dingen getoond alsof ze zich tegenover ons bevonden. Maar wij zullen de toeschouwer middenin het schilderij plaatsen.”

Beweging

Poussin, Roof van de Sabijnse Maagden, 1633-34,
Metropolitan NY, 154,6 x 210 cm

Boccioni, Dynamisme van een voetballer, 1913,
193 x 201 cm, MOMA

Eerste Futuristisch manifest 1909, Milaan

“Wij verklaren dat de glans van de wereld zich met een nieuwe schoonheid heeft verrijkt: de schoonheid der snelheid. Een racewagen die vooruitschiet op kruit, versierd met grote pijpen als slangen met ontploffende adem, is mooier dan de Nike van Samothrace.”

Marinetti (1908): “de caffeïne van Europa”

UMBERTO BOCCIONI

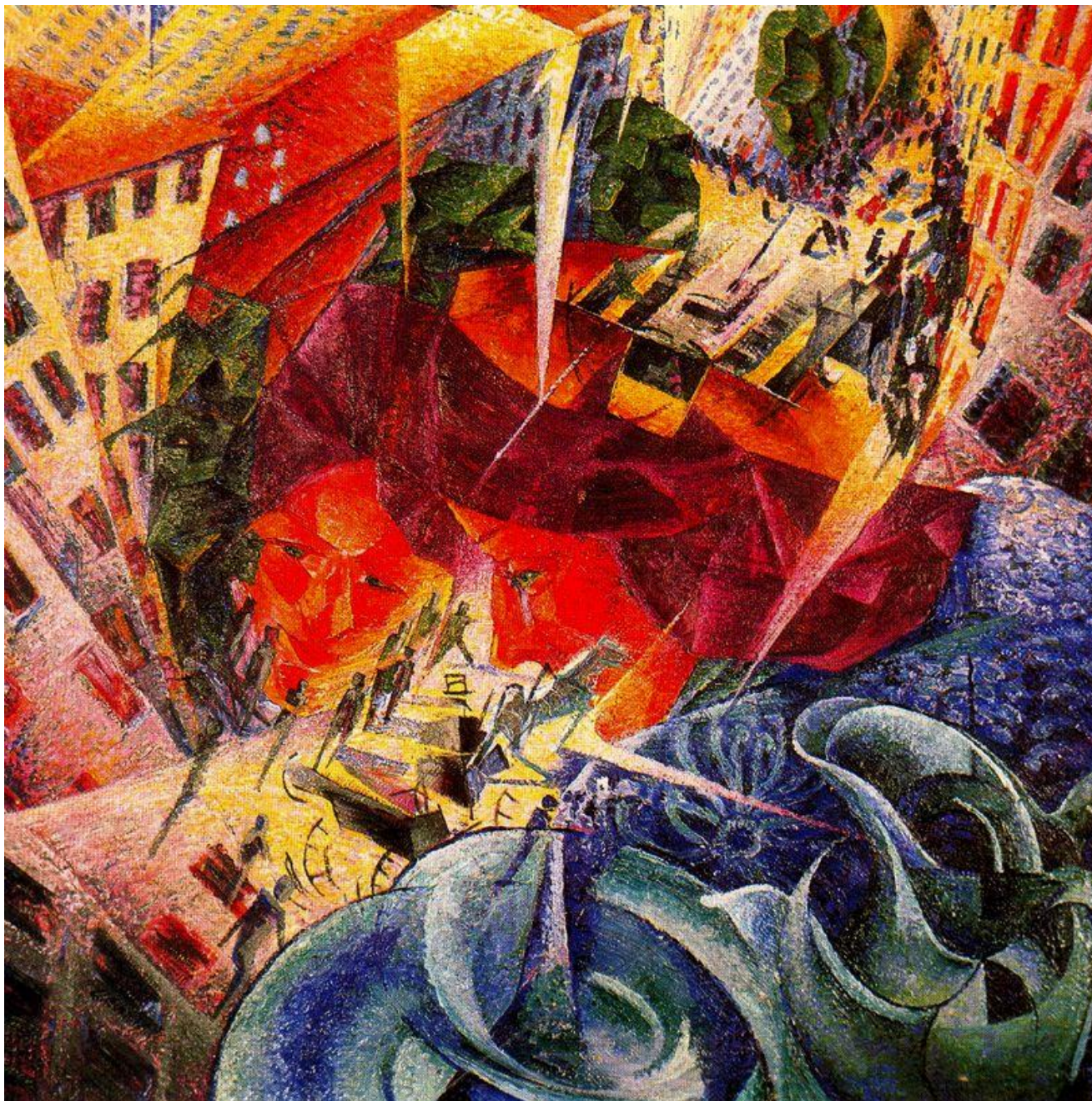
Stad in Opbouw

1910 - MOMA – 199 x 301 cm

Bekijken we bijvoorbeeld 16 mensen in een tram. Ze kunnen terzelfdertijd één, twee, drie of tien zijn. Ze zijn onbeweeglijk, en toch veranderen ze van plaats; ze komen en gaan, ze springen op straat, worden plots overgoten met zonlicht, en zitten dan opeens weer voor u, als symbolen van de universele vibratie. De tram gooit zich in de huizen en tegelijk storten de huizen zich op de tram en raken ermee versmolten.

BOCCIONI, Visions simultanées, 1912, 60,5 x 60,5 cm Wuppertal

Wij willen de liefde voor het gevaar verheerlijken, de houding van wilskracht en stoutmoedigheid.

De voornaamste elementen van onze poëzie zijn moed, durf en revolte.

Buiten de strijd is er geen schoonheid. Geen meesterwerk zonder agressief karakter (...)

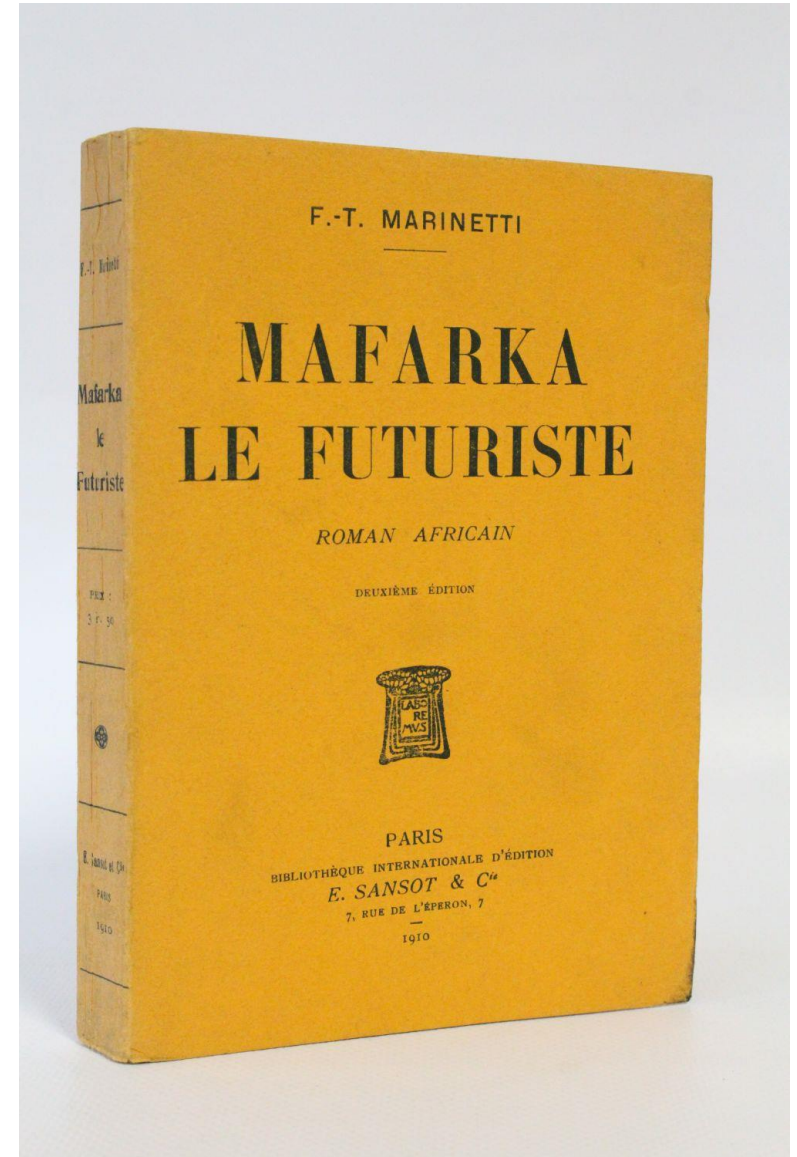
Wij willen de oorlog -de enige hygiëne van de wereld- verheerlijken, het militarisme, het patriottisme, het vernietigend gebaar der anarchisten (...)

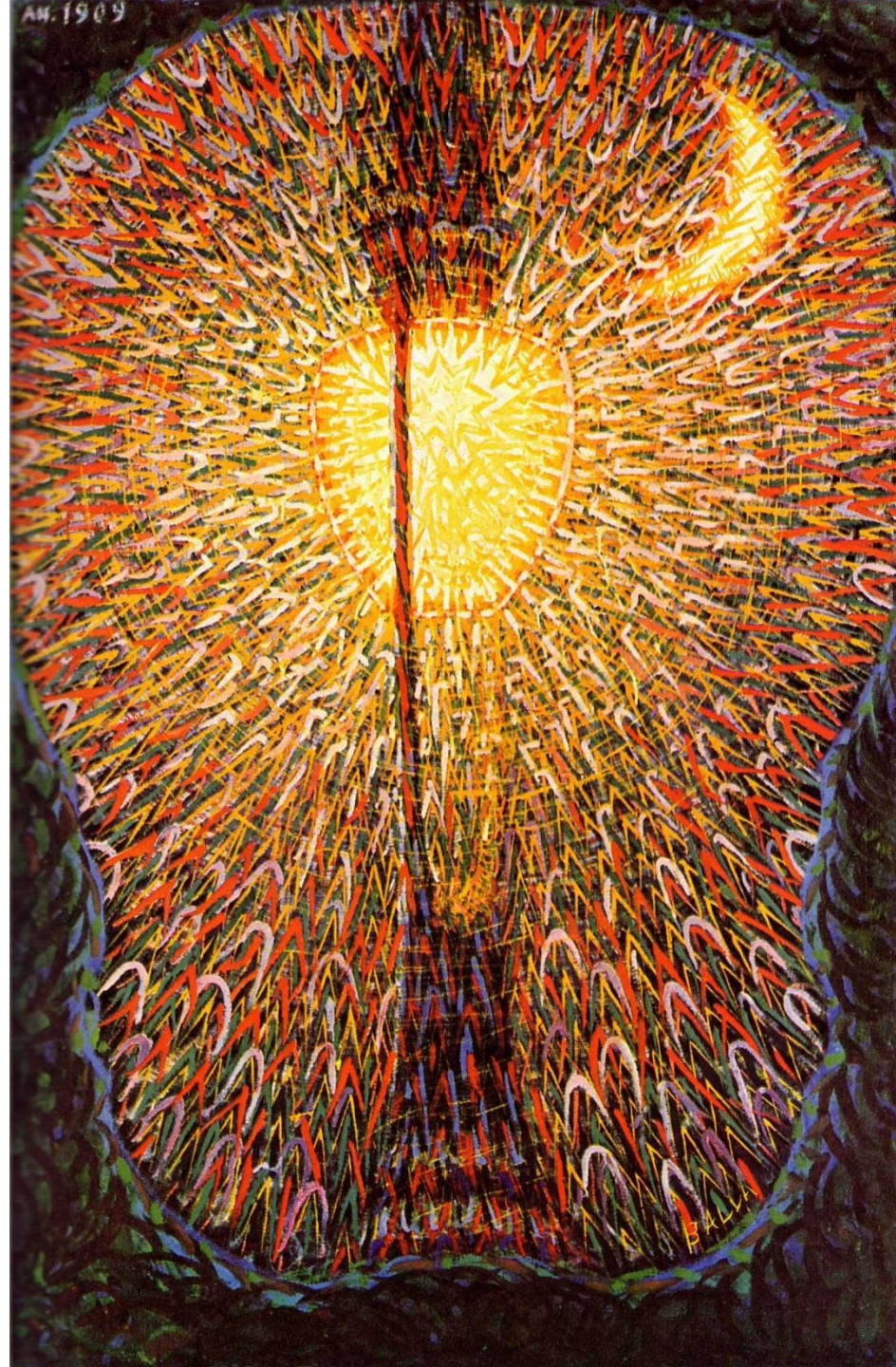
Wij willen musea en bibliotheken met de grond gelijkmaken, het moralisme, het feminisme en alle opportunistische en utilitaire lafheden bestrijden.

Wij zullen de menigten loven die door de arbeid, door het plezier of door de revolte in beweging zijn; de veelkleurige en polyfone branding van de revoluties in de moderne steden; de nachtelijke fabrieken onder het felle licht van elektrische manen; de rokende gulzige stations die slangen opslokken; de fabrieken die aan de wolken opgehangen zijn door de draden van hun rook (...) en de glijdende vlucht van vliegtuigen met schroeven van wapperende vlaggen en het applaudisseren van een enthousiaste menigte.

Marinetti: http://www.dailymotion.com/video/x860ca_manifesto-futurista_creation
<http://www.youtube.com/watch?v=HY8kVa0qB9Q>

In zijn enigszins potsierlijke of op zijn minst drammerige roman *Mafarka le futuriste*, die de Italiaanse dichter en grote roerganger van het futurisme F.T. Marinetti (1876-1944) schreef in de aanloop van het eerste futuristische manifest in 1909, voert hij een soort 'monster van Frankenstein' ten tonele, een rijzige gestalte die tussen zijn benen een penis van ruim elf meter moet torsen. Mafarka wikkelt die in zijn slaap om zich heen. Voor de intellectueel onstuimige Marinetti is die penis het symbool van de futuristische potentie, van het Italiaanse zaad waaruit, zo zou naderhand blijken, de kunst van de twintigste eeuw is ontsproten. In die avonturen, die zijn schrijver grotendeels ontleende aan andere bizarre heldenverhalen, brengt Mafarka zonder hulp van een vrouw een zoon voort die als een soort Superman of Batman — een vleesgeworden vliegmachine — de Grote Dictator en triomfantelijke redder moest worden van de oude, geheel bedwelmde en slaapdronken wereld.

“Weg met het maanlicht !”

GIACOMO BALLA
Stratlicht
1909 – MOMA – 174,7 x 114,7 cm

BALLA

Dynamiek van een aangelijnde hond
1912 – Allbright-Knox Art Gallery NY – 90 x 109 cm

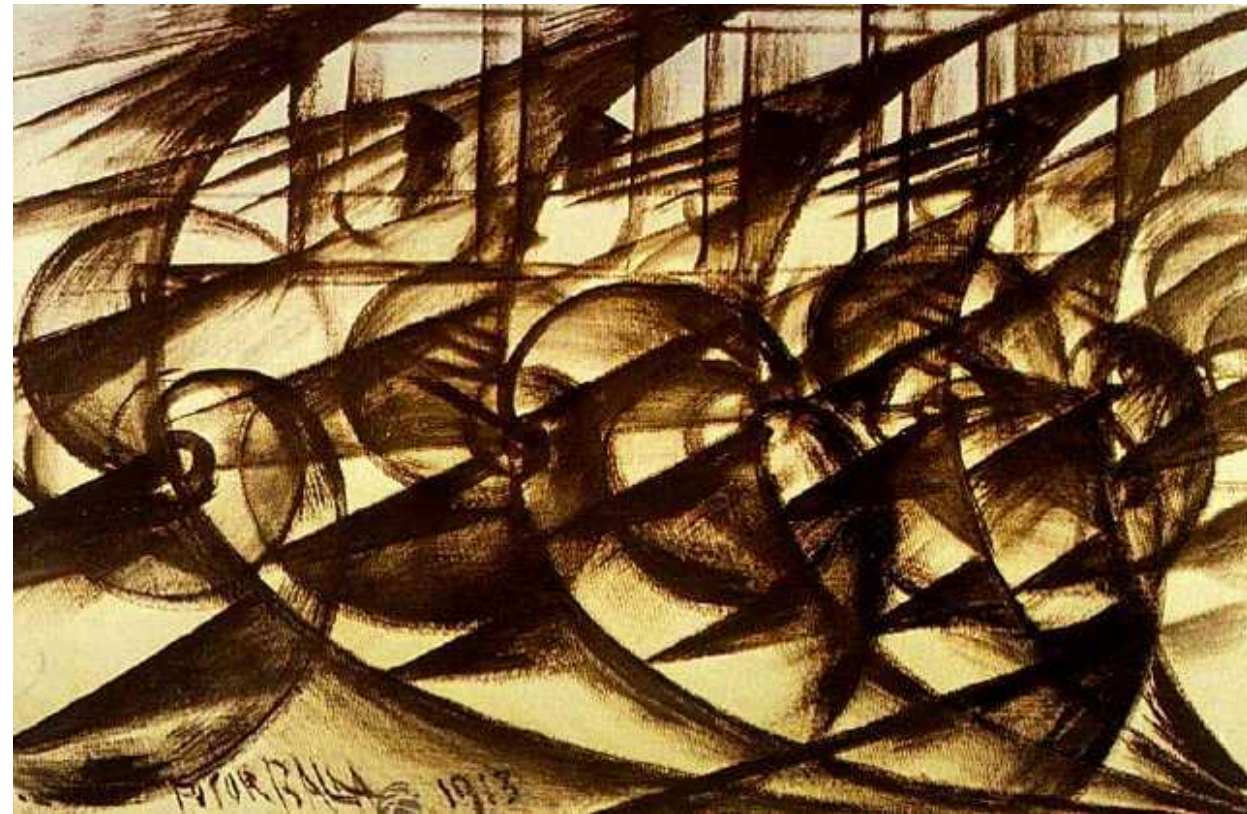

De hand van de Violist - 1912

BALLA

Vlucht van de zwaluwen, 1913

Auto in Vaart, 1913 – Galleria d'arte Moderna - Milaan

BALLA
Dynamisme van een auto
1913 - 1914

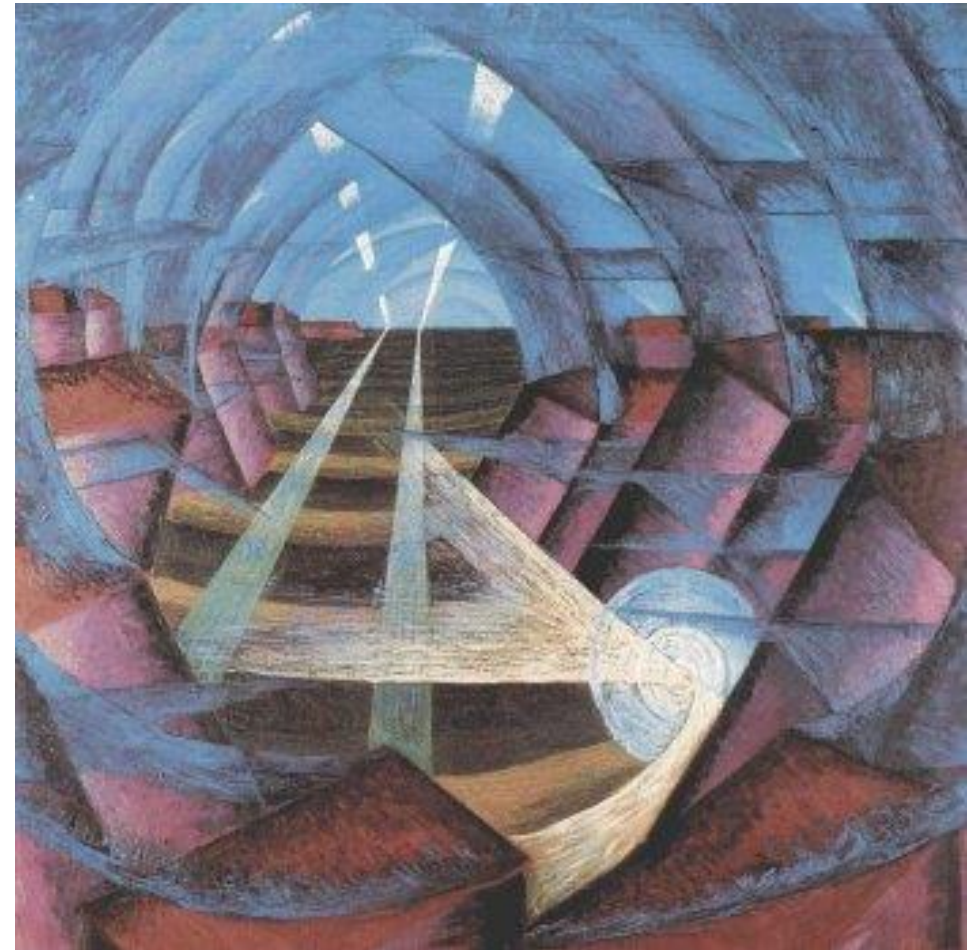

LUIGI RUSSOLO

Dynamisme van een automobiel, 1912-13 – MNMA – 106 x 140 cm

Huizen + Licht + Hemel, 1913

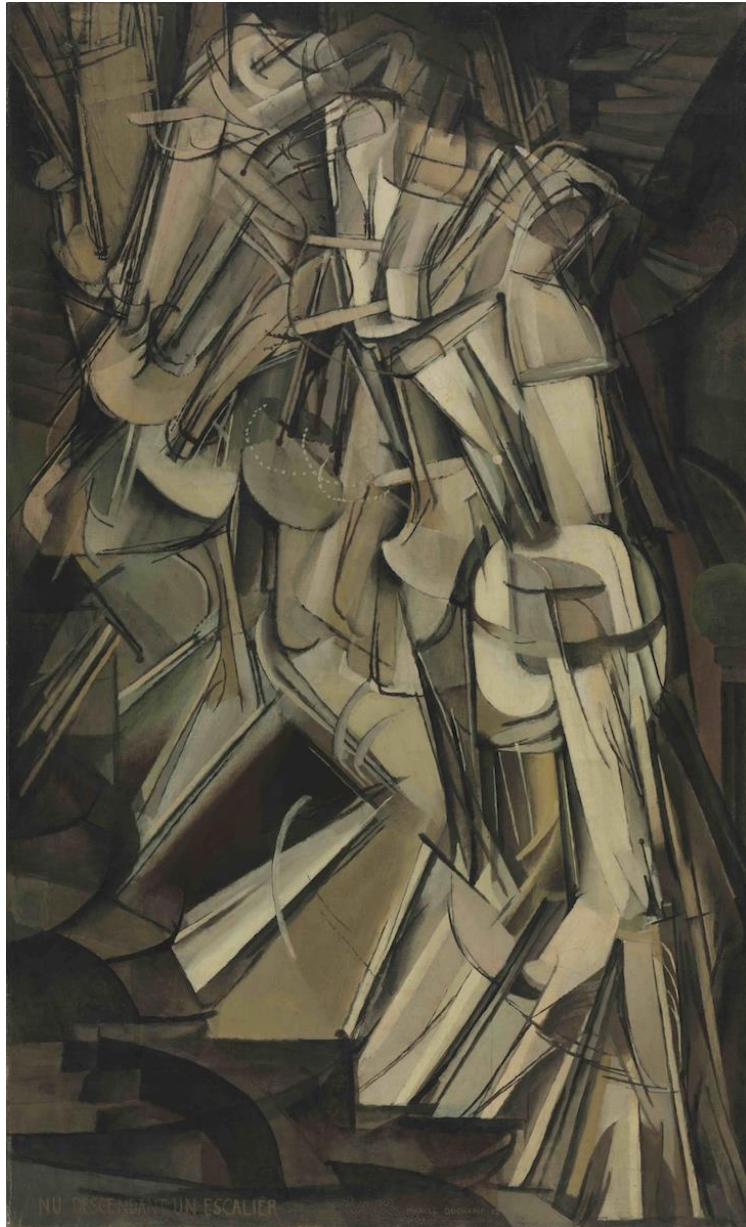
GINO SEVERINI
Dynamische Hiëroglyf van Bal Tabarin
1912 - MOMA

De Blauwe Danseres - 1912

MARCEL DUCHAMP

Naakt de Trap Afdalend, 1912, Philadelphia, 147x 89 cm

JULES MAREY

Man met de Zwarte Kap, sequentiefoto

MUYBRIDGE

BOCCIONI

Unieke Vormen van Continuïteit in de Ruimte
brons, 1913
Tate Gallery – h. 111,5 cm

Nike van Samothrace, ca. 190 - Louvre

COSTAS VAROTSOS, The Runner, 1988, rond punt Athene (stukken groen glas)

COSTAS VAROTSOS, The Runner, 1988, rond punt Athene

Dynamische compositie van menselijke vormen in beweging, houtskool en waterverf op papier, 1913.

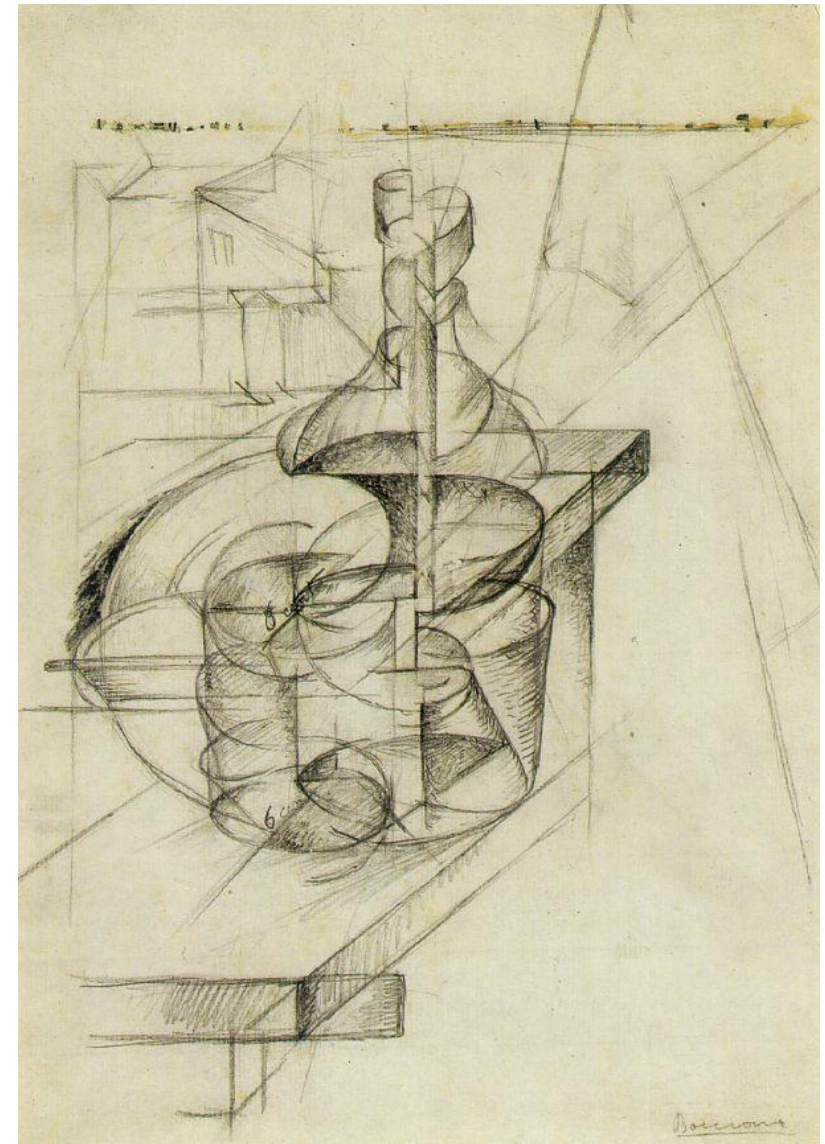

Umberto Boccioni, Hoofd + Huis + Licht.
(Houtskool en waterverf op papier, 1913.

BOCCIONI

Ontwikkeling van een fles in de Ruimte
brons, 1913, h. 38 cm

Boccioni. Studie van een tafel,
fles en bouwblokken, potlood
op papier, 1911

'... zelfs twintig verschillende materialen kunnen samen gebruikt worden in eenzelfde werk, met als doel het opwekken van een plastische emotie: glas, hout, karton, ijzer, cement, paardenhaar, leder, doek, spiegels, elektrisch licht, etc, etc.'

BOCCIONI

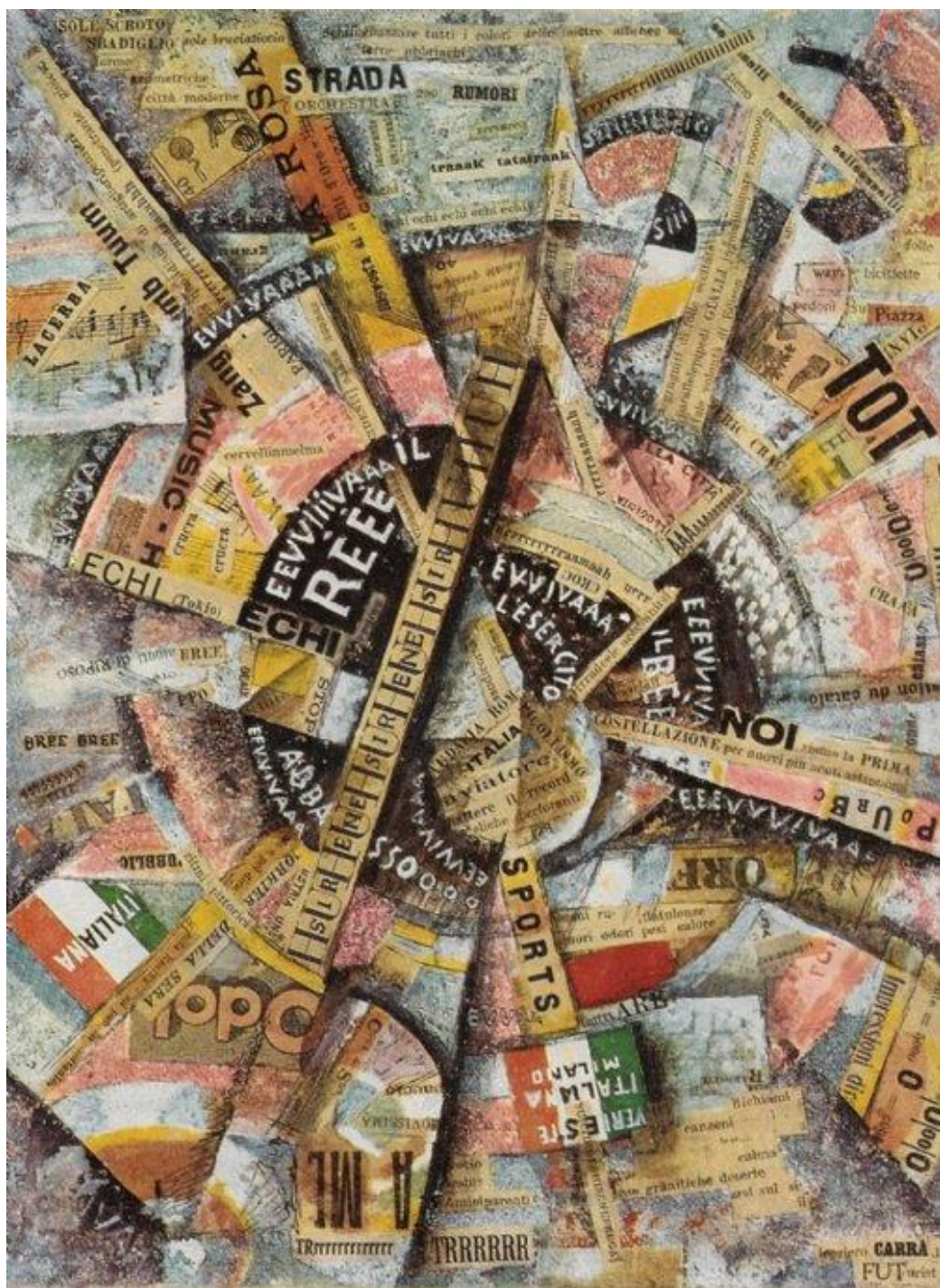
Dynamisme van een
Paard in Galop en Huizen
(onvoltooid), 1915
gouache, olieverf, papier,
hout, karton, koper en
vernist ijzer
113 x 115 cm, Peggy
Guggenheim Collection
Venetië

BALLA, Krachtlijnen van Boccioni's Vuist, ca 1915

BALLA, Boccioni's Fist Lines of Force II, 1916-1917, reconstructie 1957, geschilderd messing, 83.8 x 80 x 33 cm). Hirshhorn Museum

COLLAGE

CARLO CARRA - Interventie demonstratie,
38x30cm (1914)

Een soort megafoon-effect waaruit
enthousiaste kreten als 'leve de koning' en
'leve het leger' opstijgen.

BELGIË: JULES SCHMALZIGAUG

Rhythmus van lichtgolven. Straat, zon en menigte, 1915-16, KMSKA, 98 × 127 cm

Licht + Spiegels en Menigte: interieur van een populaire balzaal in Antwerpen, 1914, KMSKA, 64 x 52,5 cm

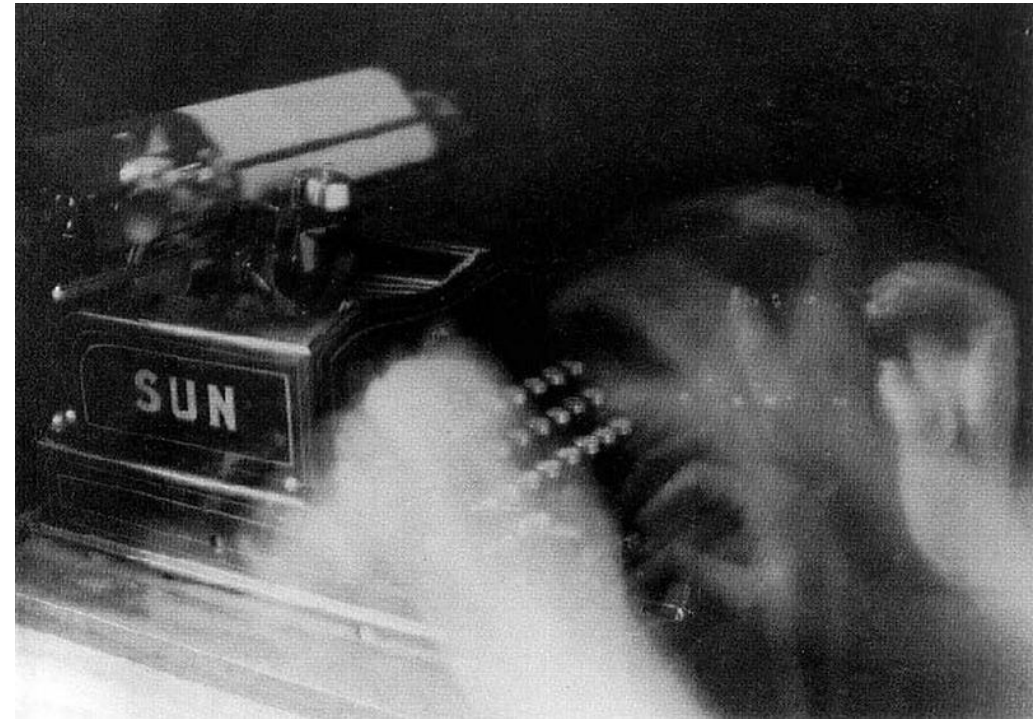

FOTODYNAMIEK

(Anton & Arturo) **BRAGAGLIA**

De Mep - 1913

Typist - 1911

FOTODYNAMIEK

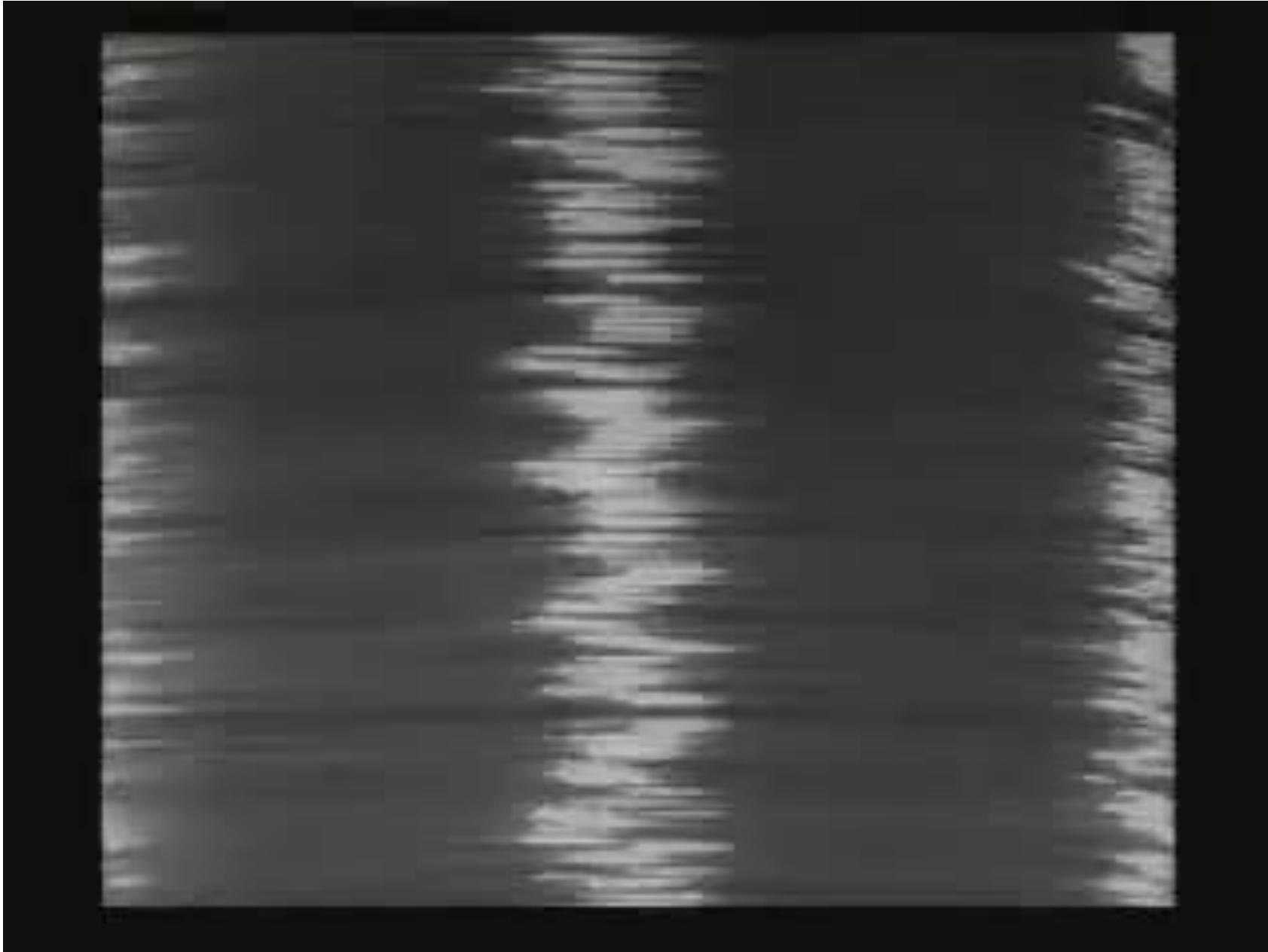

Polyphysiognomical Portrait of Boccioni - 1913

Autocaricatura fotografica di Anton Giulio Bragaglia

Dziga Vertov, Man with a Movie Camera (1929)

IL VESTITO ANTINEUTRALE

Manifesto futurista

Glorifichiamo la guerra, sola igiene del mondo.
MARINETTI.
(7° Manifesto del Futurismo - 29 febbraio 1909)
Viva Asinari di BERNESIO!
MARINETTI.
(7° Rivista futurista - Teatro Lirico, Milano, febbraio 1909)

L'umanità si vesti sempre di **quiete**, di **passiva**, di **cautela** o d'**indocilità**, porrà sempre il fusto, o il pivale, o il mantello. Il corpo dell'uomo fu sempre diminuito da sfumature e da tinte **neutre**, avvilto dal nero, soffocato da cinture, imprigionato da panneggiamenti.

Fino ad oggi gli uomini usarono abiti di colori e forme statiche, cioè drapppeggiati, soffici, gravi, inermi e sacerdotali. Erano espressioni di timidezza, di malinconia o di **schialvità**, suggestione della vita muscolare, che soffocava in un passatismo anti-gigante di stoffe troppo pesanti e di forme tutte tediose, effeminate o decadenti. Tonalità e ritmi di **poco desolante**, futurista e deprimente.

OGGI vogliamo abolire:

1. — Tutte le tinte **neutre**, « carine », abiette, **fantasia**, semioscure e umilianti.
2. — Tutte le tinte o le frange pedanti, professorali e teutoniche. I disegni a righe, a quadrati, a **puntini diplomatici**.
3. — I vestiti da tutto, nemmeno adatti per i becchini. Le morti eroiche non devono essere compiante, ma ricordate con vestiti rossi.
4. — L'equilibrio **medicorista**, il cosiddetto buon gusto e la cosiddetta armonia di tinte e di forme, che frenano gli entusiasmi e rallentano il passo.
5. — La simmetria nel taglio, le linee **statiche**, che stancano, deprimito, costrittivo, legano i muscoli; l'uniformità di grotti rivolti e tutte le chiodature. I bottoni inutili. I colletti e i polsini inusuali.

Noi futuristi vogliamo liberare la nostra razza da ogni **neutralità**, dall'indocilità passiva e quietista, dal pessimismo negatore e dall'incertezza.

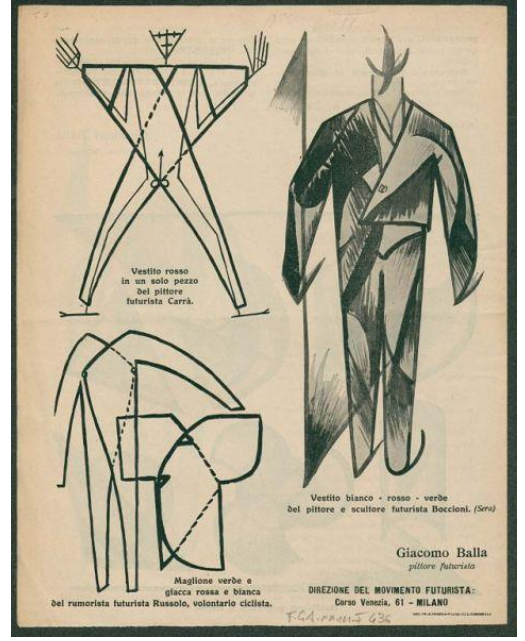
Vestito bianco - rosso - verde
portato dal parrucchiere futurista Cangiullo, nelle dimostrazioni del Futurismo contro i professori tabacchisti e neutralisti dell'Università di Roma (1-11 Dicembre 1909).

FUTURISTISCHE KLEDING (1917)

GIACOMO BALLA

De "anti-neutrale" kleding

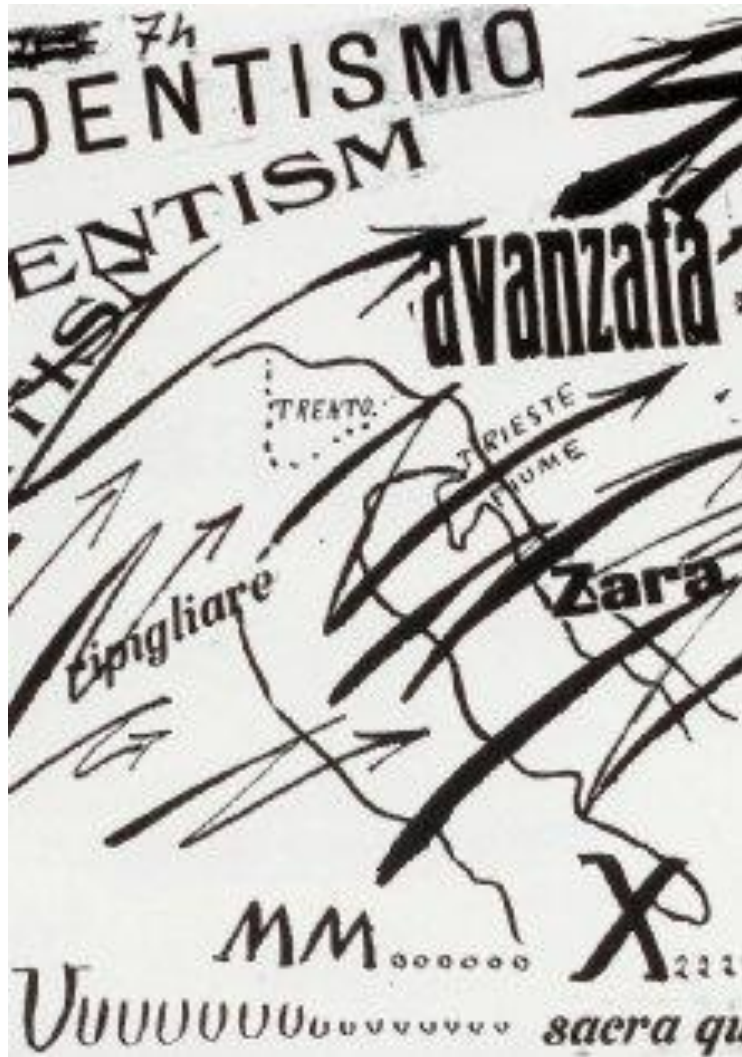

WALTER VAN BEIRENDONCK
Lente-Zomer Collectie 2012

BALLA

“Parole in Libertà”
GEDICHTEN VAN MARINETTI
1912

GEDICHTEN VAN MARINETTI

1912

"PAROLE IN LIBERTÀ"

1914

BOEM

PAUKESLAG

daar ligt alles

PLAT

weet ~~razen~~ violen cello bassen koperen triangel

trommels PAUKEN

~~razen~~ rennen razen rennen razen RENNEN

STOP!

drama in volle slag hoeren slangen werpen zich op eerlike
mannen het gezin wankelt de fabriek wankelt

de eer wankelt ligt er
alle begrippen VALLEN

HALT!

PAUL VAN OSTAIJEN, uit Music Hall, 1922

'BRUITISME'

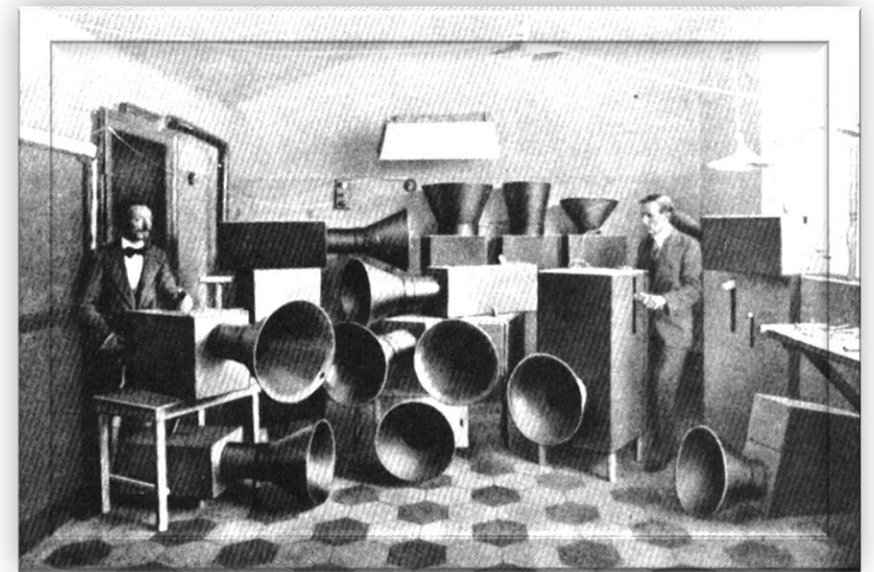
RUSSOLO
De Intonarumori

Hier dan de zes *geluidsfamilies* van het futuristische orkest, die wij spoedig mechanisch zullen verwezenlijken.

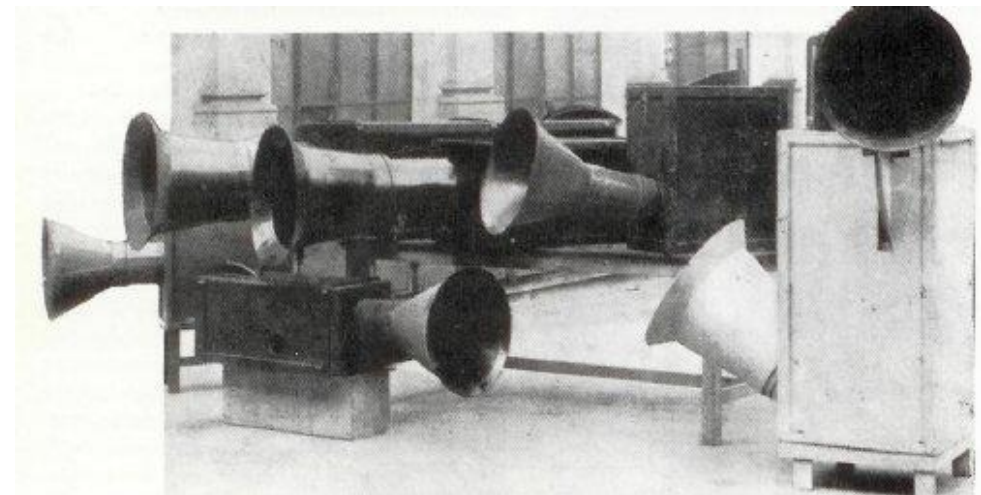
1. Brommen, donderen, barsten, plenzen, plonzen, galmen
2. Fluiten, sissen, blazen
3. Fluisteren, murmelen, gonzen, snorren, pruttelen
4. Knarsen, knakken, knisperen, zoemen, knetteren, wrijven
5. Geluiden die ontstaan door het slaan op metaal, op hout, leer, stenen, aardewerk, enzovoort
6. Dieren- en mensenstemmen: roepen, schreeuwen, steunen, gebrul, gehuil, gelach, reutelen, snikken

In 1914 gaf Russolo in Milaan zijn eerste concert met 18 intonarumori. Het publiek reageerde verontwaardigd op het enorme lawaai, er ontstond een rel en de politie moest tussenkomen.

<https://www.youtube.com/watch?v=kERwOEHJ4yI>

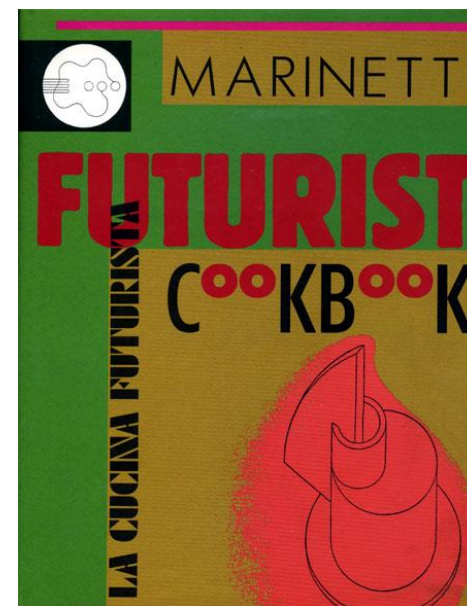
Van elk toestel was de tonaliteit regelbaar binnen één octaaf en soms wel drie.

EEN FUTURISTISCHE MAALTIJD

Een Futuristische maaltijd is meer dan 'voedsel tot zich nemen': alle zintuigen worden geprikkeld. Stukjes olijf, venkel en kumquat worden met de rechterhand gegeten, terwijl de linkerhand stroken zandpapier, fluweel en zijde strelen. Ondertussen voert een reusachtige ventilator (bij voorkeur een vliegtuigpropeller) een luchtstroom door de kamer, spuiten garçons een vleesparfum in de nek van de gasten en wordt het geheel opgeluisterd door de klanken van een Wagner opera.

Volgens Marinetti was pasta het vreselijkste voedsel op aarde, omdat het mensen “traag, saai en vet maakt. Pasta maakt mensen passeïst”

Marinetti, pasta etend in een restaurant in Milaan, 1930.
Zelf beweerde hij dat de foto een montage was ...

1912

ANTWOORD OP MARINETTI'S ANTIFEMINISME

“De meerderheid van de vrouwen is noch superieur, noch inferieur aan de meerderheid van de mannen. Ze zijn gelijk en verdienen gelijke minachting”

“Evenwel, in het tijdperk van vrouwelijkheid waarin we leven, is alleen een overdrijven in tegenovergestelde richting heilzaam en moet men zich de bruut ten voorbeeld stellen.”

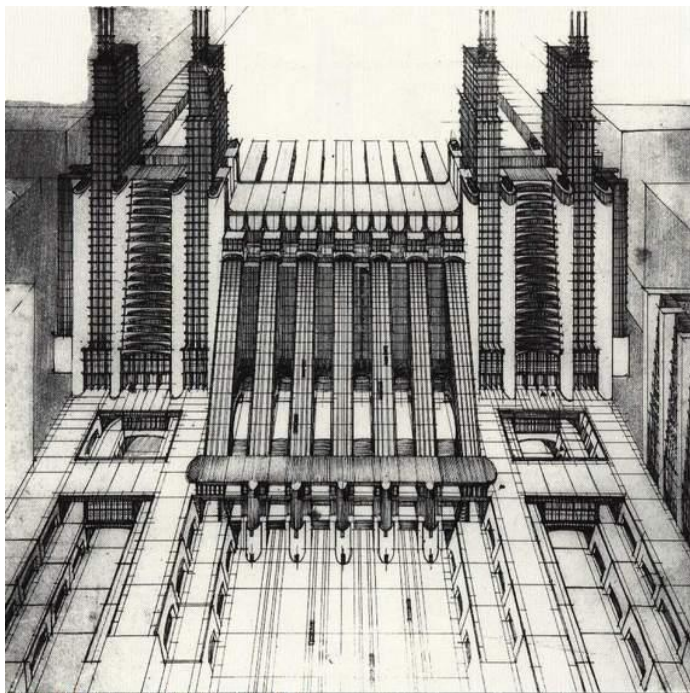
“u, vrouwen die te lang op een verkeerd spoor zat in gemoraliseer en bevooroordeeldheid, keert terug tot uw sublieme instinct: tot gewelddadigheid en wreedheid.”

Valentine de Saint- Point (1875 – 1953)

Futuristisch manifest van de wellust

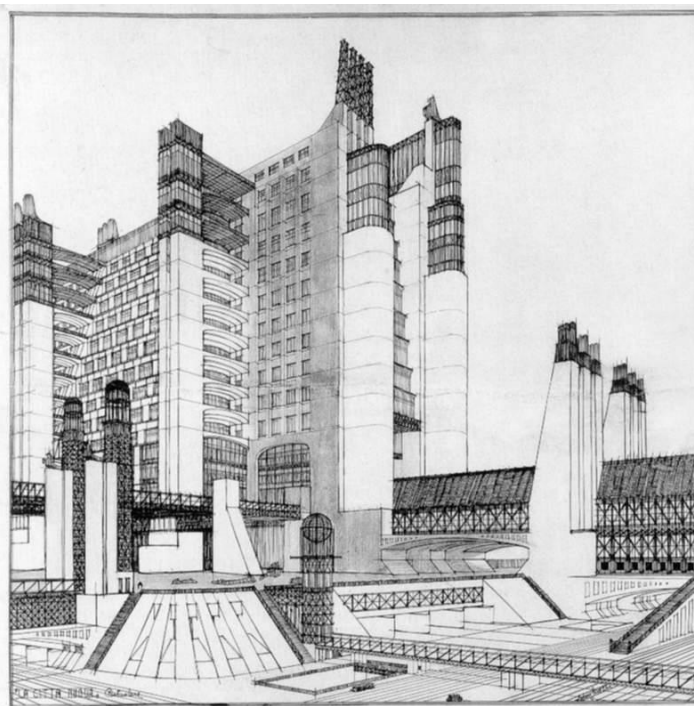

ARCHITECTUUR:

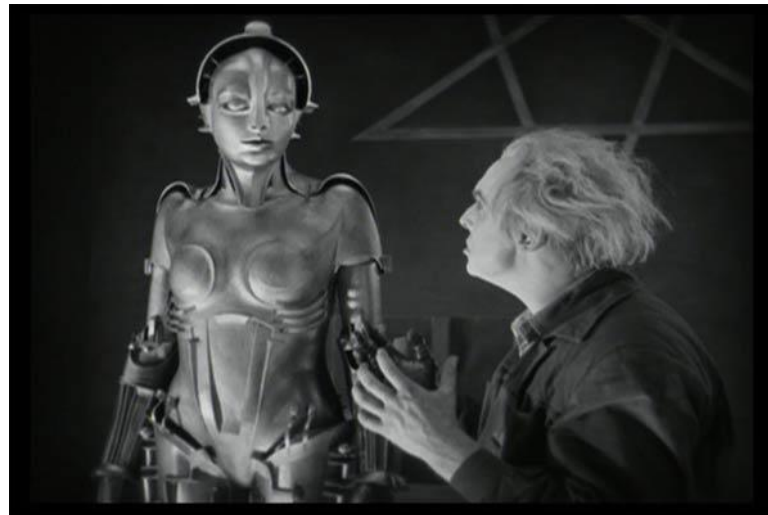
ANTONIO SANT'ELIA

La Città Nuova - 1914

*“Liften mogen geen
lintwormen meer zijn,
maar moeten omhoog
kruipen langs de gevels
als slangen van ijzer en
glas.”*

“**Metropolis**” van Fritz Lang uit 1927 verhaalt over een futuristische stad in het jaar 2026, waarin de mensen zijn opgedeeld in 'denkers' die in luxe boven de grond leven en de 'werkers' die zwoegen in de mijnen. (...)

<http://www.youtube.com/watch?v=5PAdQ5anhZE>

FOTOMONTAGE

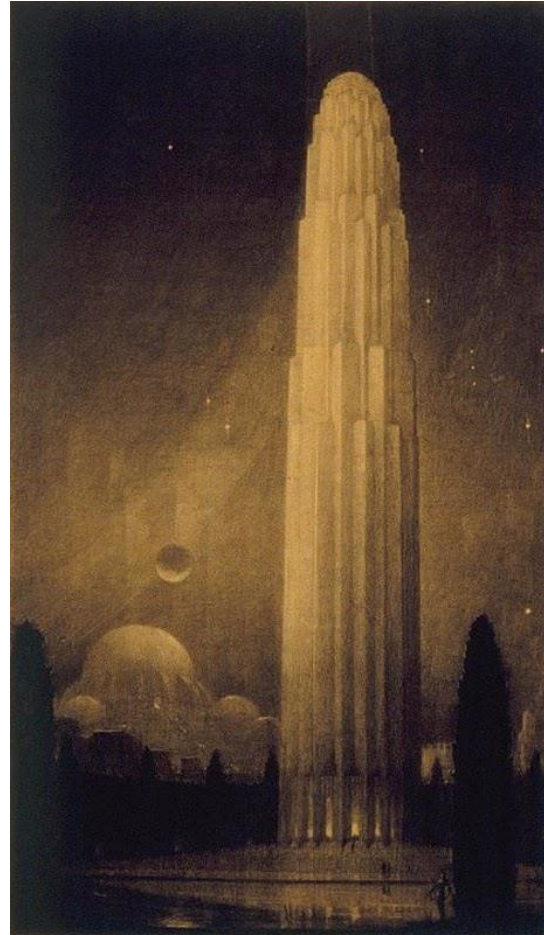
PAUL CITROEN, Metropolis, collage, 1920-23,
79 x 59 cm

Deze fotomontage van een grote stad inspireerde de Duitse regisseur Fritz Lang bij het maken van de filmklassieker Metropolis.

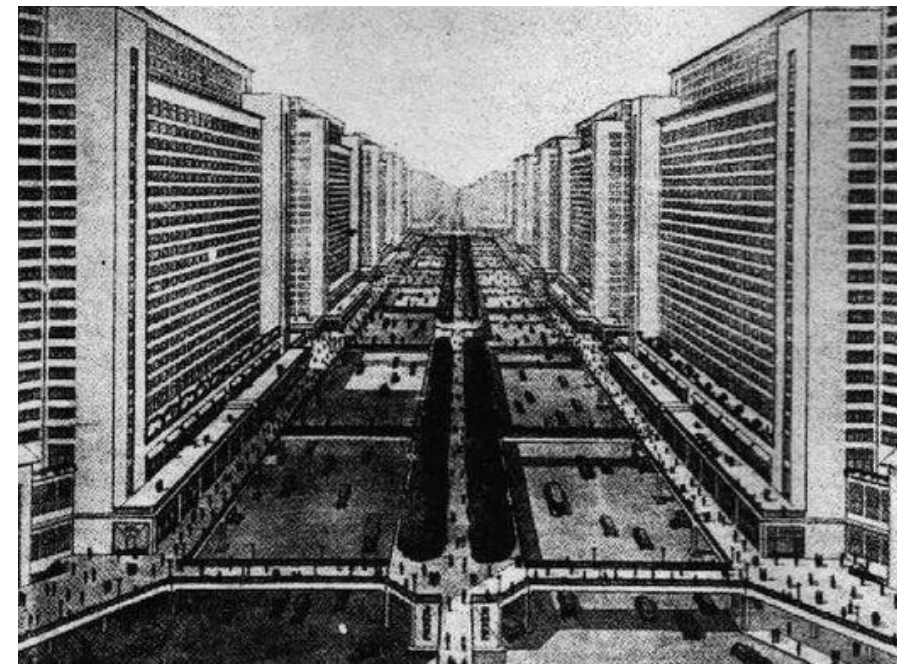
Architecturaal Futurisme van de jaren 1920

Scene, Metropolis, FRITZ LANG, 1927

HUGH FERRISS, Philosophy
from The Metropolis of
Tomorrow (1929)

LE CORBUSIER, Une Ville Contemporaine pour
trois millions d'habitants, 1922

<http://www.youtube.com/watch?v=rw8LNJ8gBq4&feature=related>

“Futurisme” na 2000

ZAHA HADID
Torenontwerp Caïro, 2009

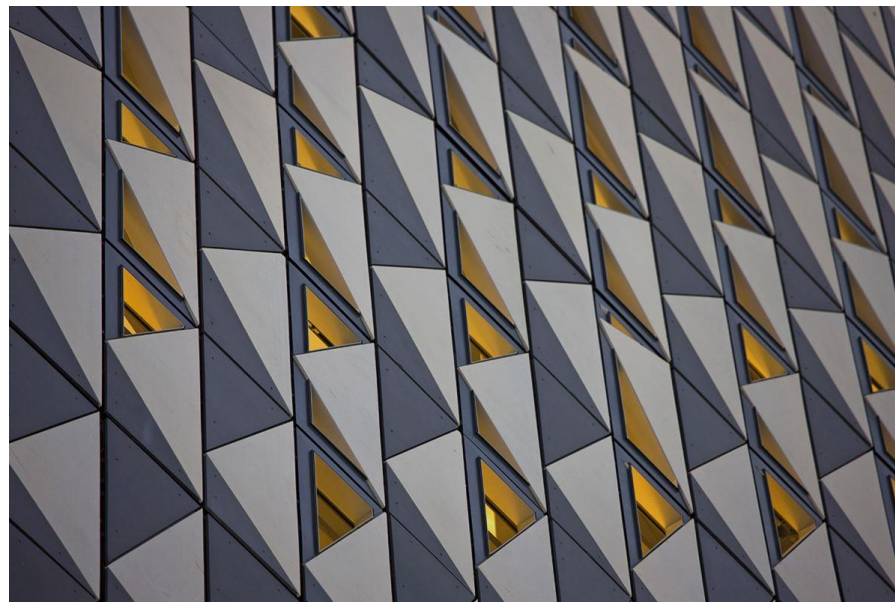

ZAHA HADID, Zaragozabrug, 2008

Zaragozabrug, 2008

FRANK GEHRY, Museum Bilbao, 1997

SANTIAGO CALATRAVA, Operagebouw Valencia, 2006

Tokyo Highways at night

Vandaag

Artificial Intelligence

An image generated by DALL-E 2 based on the text prompt "1960's art of cow getting abducted by UFO in midwest"

VARIANTEN

en

FUTURISME BUITEN ITALIË

BALLET MECANIQUE

Le Ballet Mécanique, 1924

<https://www.youtube.com/watch?v=2QV9-l-rXOE>

RAYONISME
(Rusland)

NATALIA GONCHAROVA, Blue-green Forest, 1913

MIKHAIL LARIONOV, The Cockerel, A Rayonist Study. 1914

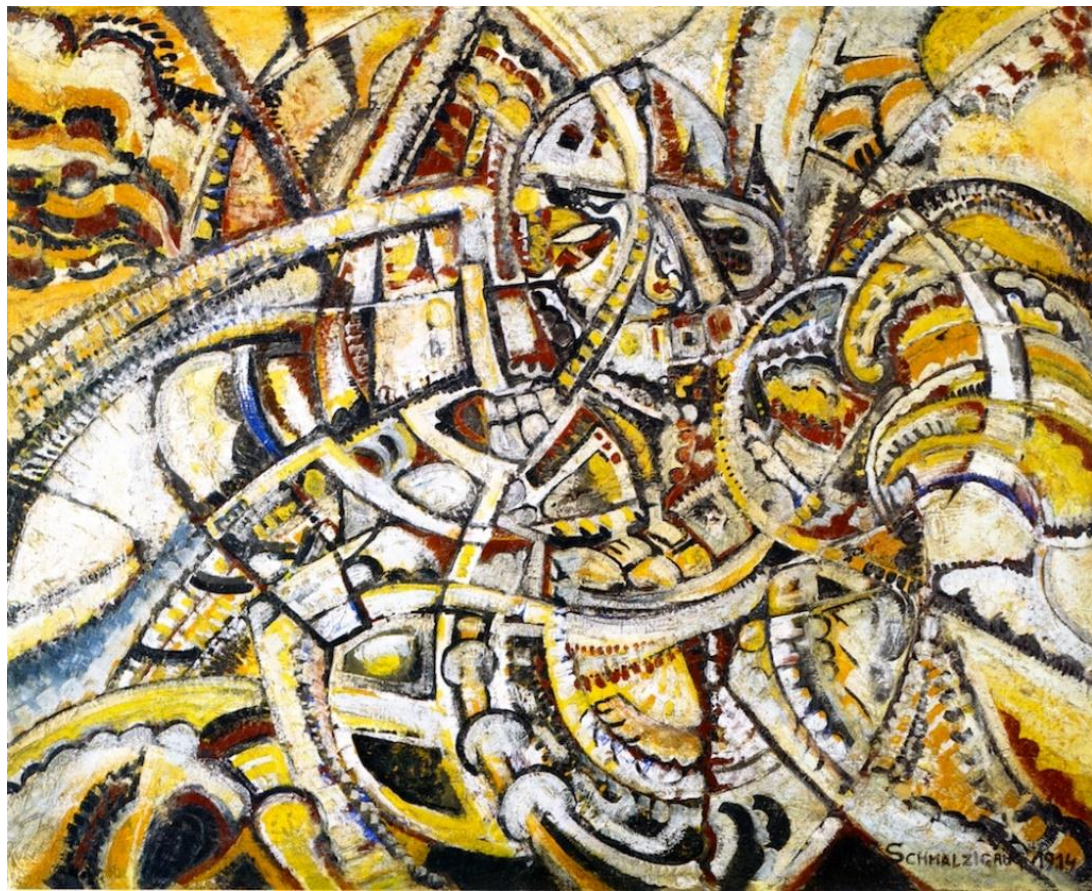

De Wasserij, 1913

De Fietser, 1913

Composition Futuriste, 1914

JULES SCHMALZIGAUG (B)

Snelheid

Antonio Sant'Elia, Umberto Boccioni en F.T. Marinetti in militair uniform, 1914. Sant'Elia sneuvelde in de slag van Isonzo in 1916; Boccioni stierf ook dat jaar, vertrappt na een val van zijn paard bij militaire training.

WERELDOORLOG I

BOCCIONI, Aanval van de lanciers, 1915, Tempera and collage on pasteboard, Coll. Milaan.

WERELDOORLOG I

“Oorlog is de motor voor kunst”, claimden de Italiaanse futuristen in 1915. Dat Italië zich in dat zelfde jaar ging mengen in de Eerste Wereldoorlog, was voor hen op dat moment alleen maar een heugelijke gebeurtenis. Ze waren gefascineerd door de nieuwe technologie en mechanica die in deze oorlog werden toegepast.

GINO SEVERINI

Gun in Action, 1915

Een voorbeeld van de verheerlijking van de oorlog is het werk *Bewapende Trein in Actie uit 1915* van **GINO SEVERINI**. De kunstenaar had zelf een te zwakke gezondheid om in het leger te kunnen, maar dat maakte hem niet minder geobsedeerd met deze eerste volledig gemechaniseerde oorlog.

LA CINEMATOGRAFIA FUTURISTA

Manifesto futurista pubblicato nel 9° numero del giornale "L'ITALIA FUTURISTA"

(Diretori: BRUNO CORRA e SETTIMELLI — Via Brunelleschi, 2 — Firenze)

Il libro, mezzo assolutamente posseduto di conservare e continuare il pensiero, era da molto tempo destinato a scomparire come le cattedrali, le torri, le mura marlate, i musei e l'ideale pacifista. Il libro, storico compagno del sedentario, dell'invalido, del nostalgico e del neutralista, non può diventare né cultura né nuove generazioni futuriste offrire di dinamismo rivoluzionario e bellico.

La confagrazione agglia sempre più la sensibilità europea. La nostra grande guerra igienica, che dovrà solidificare tutte le nostre aspirazioni nazionali, esemplifica la forza nevrotica della razza italiana. Il cinematografo futurista che noi prepariamo, deformazione gioconda dell'universo, sintesi alegica e fuggente della vita mondiale, diventerà la migliore scuola per i ragazzi: scuola di gioia, di velocità, di forza, di temerità e di eroismo. Il cinematografo futurista scriverà, svilupperà la sensibilità, velocizzerà l'immaginazione creativa, darà all'intelligenza un prodigioso senso di simultaneità e di contemporaneità. Il cinematografo futurista collaborerà col rinnovamento generale, sostituendo la rivista (sempre pedantistica), il dramma (sempre previsto) e accendendo il libro (sempre tedioso e opprimente). La necessità della propaganda ci costringeranno a pubblicare un libro di tanto in tanto. Ma preferiamo esprimerci mediante il cinematografo, le grandi tavole di parole in libertà e i mobili avvisi luminosi.

Col nostro Manifesto « Il teatro sintetico futurista », con le vittoriose tournée delle compagnie drammatiche Giulio Tassini, Ettore Bertì, Annibale Neri, Luigi Zucchi, nel 2° volume del Teatro Sintetico Futurista contenenti 80 sintesi teatrali, noi abbiamo iniziato in Italia la rivoluzione del teatro di prosa. Antecedentemente un altro Manifesto futurista aveva riabilitato, glorificato e perfezionato il Teatro di varietà. E' logico dunque che oggi noi trasportiamo il nostro sforzo vivificante in un'altra zona del teatro: il cinematografo.

A prima vista il cinematografo, nato da pochi anni, può sembrare già futurista cioè pieno di passato e libero da tradizioni: in realtà, esso, sorgendo come teatro senza parole, ha ereditato tutte le più tradizionali spazzature del teatro letterario. Noi possiamo dunque senza altro riferire al cinematografo tutto ciò che abbiamo detto e fatto per il teatro di prosa. La nostra azione è legittima e necessaria, in quanto il cinematografo fino ad oggi è stato, e tende a rimanere profondamente passatista, mentre noi vediamo in esso la possibilità di un'arte eminentemente futurista e il mezzo di espressione più adatto alla plurisensibilità di un'artista futurista.

Sare i film interessanti di viaggi, esercio, guerra, ecc., non hanno saputo indigerli che drammi, romanzi o romanzi passatistici. La stessa sceneggiatura che per lo più è brettà e varietà può sembrare pregredda, non è invece il più delle volte che una pletora e trita analisi. Tutte le immense possibilità artistiche del cinematografo sono dunque assolutamente latenti.

Il cinematografo è un'arte a sé. Il cinematografo non deve dunque mai copiare il

IL CINE FUTURISTA 1916

Anton Giulio Bragaglia: Thaïs (1917)

<https://www.dailymotion.com/video/x1jh09h>

CINEMATOGRAFIA FUTURISTA

PRIMO FILM FUTURISTA

VITA FUTURISTA

Perché Ceco Beppe non muore

DIREZIONE TECNICA

A. GINNA

R. Settimelli

B. Corra

SCRITTO DA

Marinetti

Settimelli

Corra

Balla

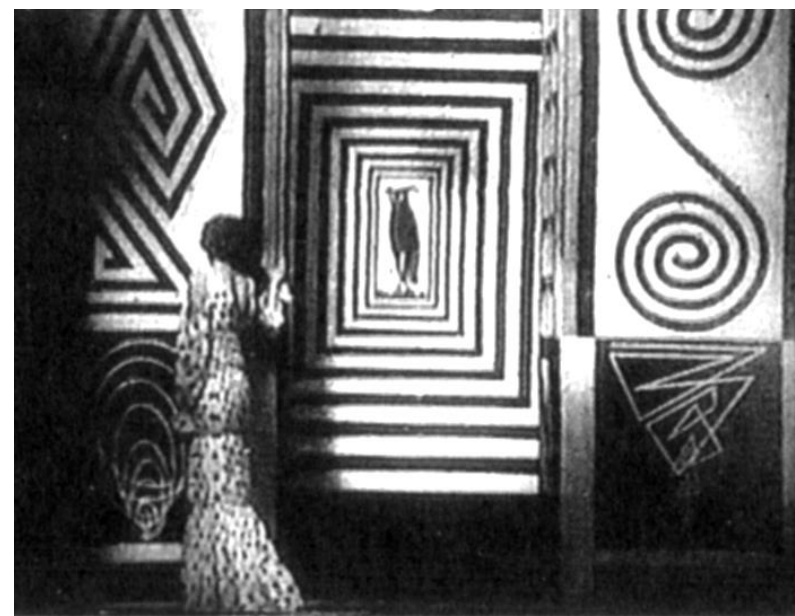
Recitato

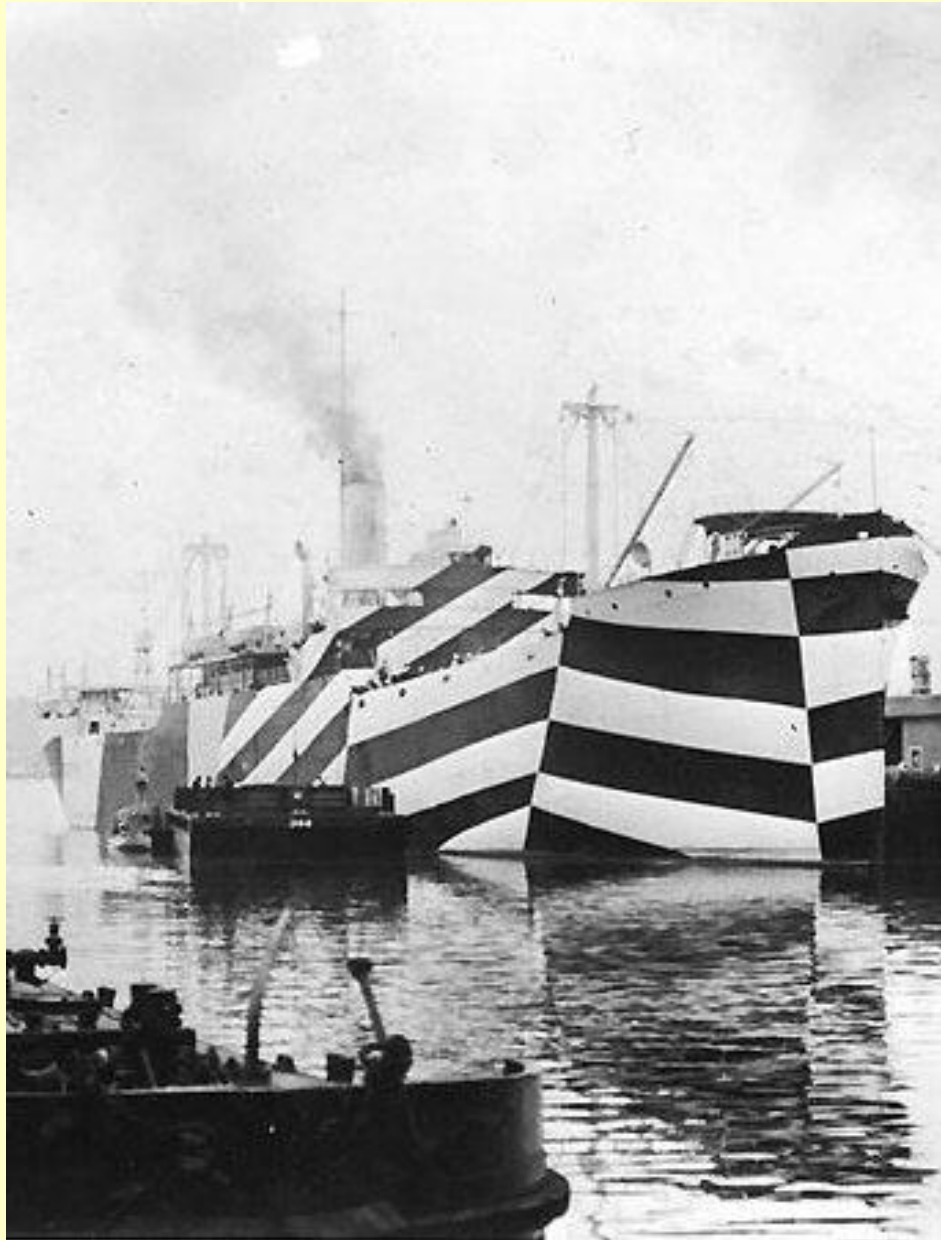
DA

MARINETTI - Settimelli - Corra - Balla - G. Spina - Chiti - Spada - Venna ecc.

Corredato di cartelli reclame futuristi

Per chiarimenti, richieste di noleggio, collaborazione ecc. indirizzare alla Redazione.

Dazzle camouflage

EDWARD WADSWORTH, Painting of Dazzle-ships in Drydock at Liverpool, by 1919